

קבא א מיי פ"ח מהל' זכה ומתנה הל"ט סמך עשין פכ טושיע ח"מ קבב ב טושיע ח"מ ס' רנה סעף א: קע ג מיי פ"ח מהל' עדות הל"ד טושיע ח"מ ס' מו טושיע: קעא ד מיי פ"ד מהל' יום הל' טע סמך עשין נא טושיע אה"ע ס' קטט סעף ט: קעב ה מיי פ"ח מהל' גירושין הל' י סמך עשין ג טושיע אה"ע ס' קה סעף ח: קעג ו מיי פ"ד מהל' יום הל' טע סמך עשין נט טושיע אה"ע ס' קטט סעף טו ו ופי סמך חלצה סעף לה טב"ה: קעד ז מיי פ"ח מהל' גירושין הל"ט י סמך עשין ג טושיע אה"ע ס' קה ס"ח: קעה ח מיי פ"ח מהל' עדות הל"ט ה: קעו ט מיי פ"ח מהל' זכה ומתנה הל"ט סמך עשין פכ טושיע ח"מ ס' רנה סעף ב:

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ידו וכו' שנה מלתה. ג"כ נלמד לאפוקי היכא דשמיא סוף בן הניסוס ושמעיה דמלתה לו מומת' בך כדלעיל דף קלז: (ב) ד"ה ולא את ד"ה הוה וכו' ואע"פ: (ג) ד"ה איתו לך וכו' אל"כ הכירו והלכך אינו לך: (ד) תוה' ד"ה גמא אה"ע וכו' שרלו שחללה גמא חליצה א"פ שאין מכירין:

רבינו גרשום

רדלמא בראוי לו בחובו קאמר ליה. והכי נמי בראוי לה בכתובתה והכי נמי בראוי לו ובכרתו ומאמי נוטלן ונוטל את חובו: ותנן המוכר לא את השה סתם לא מר לו את הבור ולא את הדות שבתוכה א"פ שכתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו מן הקנה דרך לילך לבור ולדות ששכתב לו את השה לא שיר לנצמו שום דך בשדה המוכר בעין ידו מוכר דבר ר' יקבא: והכמים אר"ם שאין צריך ליקח לו דמים. ומוכר בעין דעה מוכר: ומורה ר"ע בזמן שאמר לו. הריני מוכר יך עומקא ורומא חזן מאלו בור ודות שאין צריך ליקח לו דרך. ודאפילו לא אמר חזן מאלו לא היו מכירין בור ודות. ויבין דאמר חזן מאלו לטפוי מלתא אהא. ושריר לו דרך בורה. אלמא כל ליטא יתירא לפי מילתא קאתי: העדים. ששמונה צוה: כותבין גמא לטפוי ערות. כשך צוה פלוני: א"פ שאין מכירין. גוף המעשה אם אותו פלוני חייב לו מנה או לא: לפיכך. הואיל ויולין לכתוב א"פ שאין מכירין עיקר הברר לפיכך כשבא הירוש לגבות חובו אותו מנה מאותו פלוני. צריך להביא ראיה עדים שחייב לאביו שאלו עדים אינה ראיה שאין מעדיין אלא על מה ששמעו מפי שכיב מרע: ואין צריך להביא ראיה. אחרת לפי שלא היו כותבין אלא אם היו מכירין שהוא חייב לו לפיכך אין צריך להביא ראיה אחרת אלא חזן: אמר רב תורת אמר לי הונא ר' מאיר אמר אין כותבין אלא אם כן מכירין אלא משום דחוששין לביד טועין. דשמיא יביאו הירושין כתב עדות הצוה לפני ביד ולא ידקדקו ביד אם עדים הללו שחומטים אתה צוהא אם לטוש עדות בלבד חתמו או משום שהיו יודעין באמת שפלוגי היה חייב לו ישעו ב"ד ראשו ודאי לא היו חותמין א"פ היו יודעין שהוא חייב לו והם לא ידעו אלא עדות הצוה בלבד והיחבירו ליתן בלא ראיה אחרת והיינו שלא טעין ומשום הכי אמרין אין כותבין א"פ יודעין החוב. והבין דאין חוששין לביד טועין אלא כותבין א"פ שאין מכירין וביד ידקדקו בדבר ולא יחייבו לו ליתן בלא שטר ראיה אחרת: ומאי שנה. מילתא דרב דימי מההיא דרבא: דאמר רבא אין חולצים. ב"ד ליכא אלא וצ"ל מכירין שזו יבמות של זה. ומכירין נמי שזו ממאנת היא ארוסה של זה שממאנת בו לפיכך הואיל ודאמר דאין חולצין ולא ממאנין א"פ מכירין אם לא כתבו אותו ב"ד שחלצו [בפניהם] גט חליצה או גט מיראן

מאי שנה מדרבא דאמר רבא אין חולצין אלא אם כן מכירין משום דחיישין רבית דין טועין. פירוט אם היו חולצין א"פ שלל הכירוס היו סבורין צית דין אחר שהכירוס צית דין ראשון וימירוה לטוק על ידי אותה חליצה ולא גרסי' מאי שנה מדרבא אמר רב סחורה ואי גרס להו כומו וכו' וממילתיה דרבא קפריין כפירוט רבני שמואל והכי איתא צפרק מלות חליצה אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא חולצין א"פ שאין מכירין ואין חוששין לצית דין טועין כשיעידו צצית דין אחר שחלצה או שמיאנה שיתמרה ע"י חליצה ומילאון זה שעדעו צצית דין הראשון לא הכירוס ורבא ידידיה אמר אין חולצין אלא אם כן מכירין דחוששין לצית דין טועין כדפרישית ורש"י גרס צפרק מלות חליצה (סס) איפכא צההיא דרב סחורה דחוששין לצית דין טועין וצההיא דרבא אין חוששין ופירש דקאי אלפיכך אין כותבין שאם כתבו לה עדים גט שחלצה או מילתה ולא כתבו ואשחמדועניהו דלחמיה דמיתנה הוא חוששין שמה תראה גיטה לצית דין אחר ויעשו ויפסדו צצית דין ראשון לא חללו אלא אם כן הכירו לכך אין כותבין ואין להקשות דכי לא יכתבו נמי ינחוש שמה יעידו צצ"ד אחר ויעשו דהא אם יצאו עדים עצמן ויכלו צ"ד שני לנכר על ידס אם הכירוס צ"ד הראשון א ורבא אמר כו' לפיכך כותבין ואין חוששין לצ"ד טועין פ"י הואיל ואין חולצין א"פ מכירין כותבין עדים שרלו שחלצה (י) א"פ שאין מכירין ולא חוששין שמה טעו צית דין הראשון צהלה ותללו ואע"פ שלא הכירו וקסה דהשתא לא היו צ"ד טועים דרב סחורה ודרבא שוין דצית דין טועין דמילתיה דרב סחורה היינו צ"ד אחר ודרבא היינו צ"ד הראשון ועוד דלפי גירסת רש"י צריך לנמיגרס הכא מאי שנה מדרבא אמר רב סחורה דממילתיה דרב סחורה פריך ומינה יש ספרים דגרסי הכי אצל אין נראה לר"י אלא כמה שפירש ובגירסת הספרים שנים דמלות חליצה: והתניא

ידה על העלוונה. וכוון (ב) שלא מחלה לו בך: (א) אם הבור. שצצית: ולא אם הדוס. שצצית. אינן מכורין בכלל צית (ט) דלחף על פי שכתב לו עומקא ורומא של צית דחשמיש הן צפני עצמן ולא אחי עומקא ורומא אלא למקני עומקא ורומא כדאמרין צפרק המוכר את הצית דמסתמא לא קני איניש עומקא ורומא: ולריך למוכר ליקח לו דרך. לצורו ולדותו ששייר לעצמו דמוכר צעין יפה מוכר ולא שיר לעצמו דרך: שאין לריך. דהא חזן מאלו לא הוה לריך למימר למעוטי צור ודות דהא מסתמא לא קני לכו לוקח אלא לטפוי לו שיר דרך לצור ודות עצמו נכתבין. ומינה רצנן נמי מודו דכל ליטנא ימירא לטפוי אחי היכא דליכא מידי לטפוי כי הכא צרך צרימא והא דלמרון הא מני רבי עקיבא היא לא דוקא דהוא הדין לרבנן אלא משום דלשכתב צרי עקיבא צהדיא דדריש ליטנא ימירא מוקי לה כר' עקיבא: העדים כותבין. מה שזומעין וזרון עדות שהיתה צפנינו שאמר פלוני שכיב מרע שפלוגי חייב לו מנה ומה ששמענו כתבנו ותתמנו: א"פ שאין מכירין. את הלזה או אם תתמיז לו כלום אם לא: לפיכך. שנתנו חכמים רשות לעדים לכתוב מה ששמעו אף על פי שאין יודעין אם אמת אם שקר צריכין היתומים להביא ראיה לגבות מאותו פלוני דעדים הללו מה ששמעו מפי השכיב מרע כתבו והם לא ידעו אם ממש צדצרו אם לא: והתמים אומרים אין כותבין וכו'. דחיישין לצית דין טועין שירלו שכתבו העדים והיו סבורים שהעדים לא כתבו לוואת שכיב מרע עד שחקרו תחלה היטב וידעו שדצרו אמת כדלמך ריש לקיש בכתובות (דף יט.) אין העדים חותמין על השטר א"פ נעשה בגדול ואמר נמי עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנתמרה עדותן צצ"ד הלכך אין כותבין אלא אם כן מכירים שדצרו אמת: אינו לריך כו'. שהרי לא כתבו אלא אם כן הכירו (א) ואינו לריך להביא ראיה

(א) רמב"ם יעב"ז. (ב) כמותות לו. (ג) עיל סג. סד. ערכין יט. ימיר טז. (ד) [למקן קפד. יבמות קו. כמותות כח. סנהדרין ג.]. (ה) יבמות קו. (ו) [מלשון מוספות ד"ה מ"ש מדרבא וכו' אל"כ מכירין משום דחיישין לביד טועין ולא העמוקו מ"ט לאו נחלה יפה לרי' והדין עמהם כמובאר להמשנין].

מוסף רש"י

ולא את הבור ולא את הדות. המוכר את הצית לא מר כל הבור שבה לו את הדות. צור חשפיה ללא צעין מלתא. ודות צעין (וערכין טז.) דגם את הבור ואת הדות אינו בכלל צית (וע"ז טז.) אף על פי שכתב לו עומקא ורומא. דעומקא ורומא מסתמא לא קני ואחתי עומקא ורומא למקני עומקא ורומא ולא למקני צור ודות שחשמישן חלק מן צית שאינו עשו אלא לשטוב ממנו מים (וע"ז טז.) ללא את לרייזי אלא עליות ומעקה וקרקעית צית, שסל ללא מוכר לחפור חתת צית לוקח מעטב עליו (וע"ז טז.) וצריך. מוכר ליקח לו דרך. מן הלוקח ליקח לה לאותו צור ודות. שהרי כל הקרקע מר לו ולא שיר בה כלום. דכפרה ליה מוכר צעין יפה מוכר (וערכין טז.) והכ"א אין צריך ליקח לו דרך. (מכר צעין רעה מוכר ודק שיר לו (ט) ובניין לרייזי טז.) דלמרון כשם ששיר את הבור ואת הדות לעצמו קן שיר לו דרך (וע"ז טז.) בזמן שאמר לו. מוכר ללוקח צית אינו מוכר לך חזון מאלו. צור ודות. שאינו צריך ליקח לו דרך. כיון דלא לריך לטפוי כלל. דללא הי שיר לעצמו דרך ולרומא דמלתא אמר כן שלא יאמר ללוקח כל צית מכרת לו ולא עכבת כן. שאין כל מכירין כקניין דצעין ולכך פירש כל כן (וע"ז טז.) לפיכך. הואיל ואין חולצין א"פ מכירין כותבין גט חליצה. עדים שרלו שחלצה יטעו לנכות לה ואע"פ שאין מכירין ולא חוששין שמה טעו צ"ד צהלה וז למר חולצין א"פ שאין מכירין ותללו לה ממי שאינו יצמה (בבבות קז.)

מוסף תוספות

א. העדים אינם מעידים לחצאית דכיון העדים בהם לפני ביד ישאלו להם הכירוס ב"ד הראשון. מוס' הל"ט יבמות ק. ב. ג. דגריסין בבב"ר סחורה לא חוששין לביד דלא טועים וכו'. והא דלא קאמר אין חוששין לצדים טועים שמיא ויחייבו הם בלא כהנה' דפשיטא העדים לא יכתבו ואשחמדועניהו. דעדות שקר לא יעידו. טס.

רבינו גרשום

שלא הספיקו. ובאו עדים שהיו באותה חליצה לפני ב"ד אחר ואמרו ב"ד לא הספיקו לתכב"ט חליצה כתבו לה אתם גט חליצה או גט מיראן כותבין לה זה ב"ד שני גט חליצה ומיראן אף ע"פ שאין מכירין היבם. שהיו באותה חליצה לפני ב"ד אחר ואמרו ב"ד לא הספיקו לתכב"ט חליצה כתבו לה אתם גט חליצה או גט מיראן כותבין לה זה ב"ד שני גט חליצה ומיראן אף ע"פ שאין מכירין היבם. שהיו באותה חליצה לפני ב"ד אחר ואמרו ב"ד לא הספיקו לתכב"ט חליצה כתבו לה אתם גט חליצה או גט מיראן כותבין לה זה ב"ד שני גט חליצה ומיראן אף ע"פ שאין מכירין היבם.

אחרת אלא שטר זה יתקיים צחוממיו: ואף ר' מאיר. מן הדין היה לו להודות לדברי חכמים ולומר כותבין משום דאין פנאי לשכיב מרע שכתב לו עומקא ורומא אלא אם כן הכירו ולא יריכו לירושין להביא ראיה: הלכא אין חוששין לצים דין טועין. אלא כותבין א"פ שאין מכירין כרצ נחמן אליבא דרבנן: ה"ג מאי שנה מדרבא דאמר רבא אין חולצין כו'. וצ"ג דלמך רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא חולצין א"פ שאין מכירין ואין חוששין לצית דין טועין כשיעידו צצית דין אחר שחלצה או שמיאנה שיתמרה ע"י חליצה ומילאון זה שעדעו צצית דין הראשון לא הכירוס ורבא ידידיה אמר אין חולצין אלא אם כן מכירין דחוששין לצית דין טועין כדפרישית ורש"י גרס צפרק מלות חליצה (סס) איפכא צההיא דרב סחורה דחוששין לצית דין טועין וצההיא דרבא אין חוששין ופירש דקאי אלפיכך אין כותבין שאם כתבו לה עדים גט שחלצה או מילתה ולא כתבו ואשחמדועניהו דלחמיה דמיתנה הוא חוששין שמה תראה גיטה לצית דין אחר ויעשו ויפסדו צצית דין ראשון לא חללו אלא אם כן הכירו לכך אין כותבין ואין להקשות דכי לא יכתבו נמי ינחוש שמה יעידו צצ"ד אחר ויעשו דהא אם יצאו עדים עצמן ויכלו צ"ד שני לנכר על ידס אם הכירוס צ"ד הראשון א ורבא אמר כו' לפיכך כותבין ואין חוששין לצ"ד טועין פ"י הואיל ואין חולצין א"פ מכירין כותבין עדים שרלו שחלצה (י) א"פ שאין מכירין ולא חוששין שמה טעו צית דין הראשון צהלה ותללו ואע"פ שלא הכירו וקסה דהשתא לא היו צ"ד טועים דרב סחורה ודרבא שוין דצית דין טועין דמילתיה דרב סחורה היינו צ"ד אחר ודרבא היינו צ"ד הראשון ועוד דלפי גירסת רש"י צריך לנמיגרס הכא מאי שנה מדרבא אמר רב סחורה דממילתיה דרב סחורה פריך ומינה יש ספרים דגרסי הכי אצל אין נראה לר"י אלא כמה שפירש ובגירסת הספרים שנים דמלות חליצה: והתניא

מוסף רש"י

ולא את הבור ולא את הדות. המוכר את הצית לא מר כל הבור שבה לו את הדות. צור חשפיה ללא צעין מלתא. ודות צעין (וערכין טז.) דגם את הבור ואת הדות אינו בכלל צית (וע"ז טז.) אף על פי שכתב לו עומקא ורומא. דעומקא ורומא מסתמא לא קני ואחתי עומקא ורומא למקני עומקא ורומא ולא למקני צור ודות שחשמישן חלק מן צית שאינו עשו אלא לשטוב ממנו מים (וע"ז טז.) ללא את לרייזי אלא עליות ומעקה וקרקעית צית, שסל ללא מוכר לחפור חתת צית לוקח מעטב עליו (וע"ז טז.) וצריך. מוכר ליקח לו דרך. מן הלוקח ליקח לה לאותו צור ודות. שהרי כל הקרקע מר לו ולא שיר בה כלום. דכפרה ליה מוכר צעין יפה מוכר (וערכין טז.) והכ"א אין צריך ליקח לו דרך. (מכר צעין רעה מוכר ודק שיר לו (ט) ובניין לרייזי טז.) דלמרון כשם ששיר את הבור ואת הדות לעצמו קן שיר לו דרך (וע"ז טז.) בזמן שאמר לו. מוכר ללוקח צית אינו מוכר לך חזון מאלו. צור ודות. שאינו צריך ליקח לו דרך. כיון דלא לריך לטפוי כלל. דללא הי שיר לעצמו דרך ולרומא דמלתא אמר כן שלא יאמר ללוקח כל צית מכרת לו ולא עכבת כן. שאין כל מכירין כקניין דצעין ולכך פירש כל כן (וע"ז טז.) לפיכך. הואיל ואין חולצין א"פ מכירין כותבין גט חליצה. עדים שרלו שחלצה יטעו לנכות לה ואע"פ שאין מכירין ולא חוששין שמה טעו צ"ד צהלה וז למר חולצין א"פ שאין מכירין ותללו לה ממי שאינו יצמה (בבבות קז.)

מא טעמא. אין חולצין ב"ד ראשון א"פ מכירין לאו משום דחוששין לביד טועין. דאיכא למיחש דאי לא היו מכירין ב"ד ראשון סברו הללו ב"ד שני שיעלום לא היו נוקקין לחלוץ להם ב"ד אי לאו דמכירין אותן וישעו בכך והיו כותבין גט חליצה. והכא נמי לרב דימי לחוש לביד טועין. ומשני רב דימי בי דינא בחר בית דינא לא דייקי. הללו ב"ד שני לא ידקדקו על ב"ד ראשון אלא סבורין הן שלא חלצו א"פ הכירו וסומכין הללו עליהן וכותבין [וחלצין] אין חולצין א"פ מכירין ב"ד שני שלא יטעו ב"ד שני אבל להיכא דאמר שכיב מרע יי של מנה אצל פלוני העדים כותבין א"פ שאין מכירין דאין חוששין לביד טועין דבחר כל עדים מודקדיק ב"ד עליהם אי ידעי גוף החוב אי לא ולא יצטאו היא מנה בלא ראיה גמורה הלכך אין חוששין כאן לביד טועין: פ"ח האב תולש. מן פירות הקרקעות הללו שכתב לבנו אותן כל ימי חייו [ומאכילן] לכל מי שירצה. ומה שהניח תלוש בשעת מיתתו. הרי הוא לירושים כולם: ומקשינן מה שהניח תלוש בשעת מיתתו הרי לירושין. אבל פירות מחוברין שהניח בקרקע לא היו יורשין כולן אלא הדאי כן בלבד שכתב לו גוף הקרקע. כלומר ולא היו